

> Retouradres Postbus 20011 2511 AE Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De staatssecretaris, de heer R.W. Knops
Postbus 20011
2500 AE Den Haag

Toezichtsraad BIT

Muzenstraat 93
Den Haag
Postbus 20011
2511 AE Den Haag
www.bureauicttoetsing.nl

Contactpersoon

toezichtsraadbit@minbzk.nl

Datum 28 augustus 2020
Betreft Rapportage Bureau ICT-toetsing (BIT) 1 januari tot 30 juni 2020

Geachte heer Knops,

In het Instellingsbesluit tijdelijk Bureau ICT-toetsing van 10 juli 2015 zijn in artikel 5 lid 2 aan de Toezichtsraad BIT de volgende drie opdrachten gegeven:

- toezicht houden op de kwaliteit, onafhankelijkheid en effectiviteit van het BIT;
- het periodiek rapporteren aan de Minister voor Wonen en Rijksdienst;
- het geven van opdracht voor evaluaties.

In onderstaande rapportage wordt door de Toezichtsraad BIT voldaan aan de in sub 2 genoemde periodieke rapportage over de periode 1 januari 2020 tot en met 30 juni 2020.

Het hoofdpunt van onze rapportage is de transitie van het tijdelijke dienstonderdeel BIT naar een permanent onafhankelijk adviescollege met wettelijke basis.

De Toezichtsraad spreekt de hoop uit dat de tijdelijke status van het beoogde adviescollege gerealiseerd kan worden voor het einde van 2020, waarna direct gestart kan worden met het wetgevingstraject met als beoogde realisatiedatum eind 2021. De Toezichtsraad hecht eraan te benadrukken dat door de Transitie-manager en het departement hard is gewerkt om de tijdelijke status op tijd te realiseren waarvoor de Toezichtsraad zijn waardering uitspreekt. De Toezichtsraad heeft er alle vertrouwen in dat de inspanningen van de Transitie-manager en het departement niet aflatend zullen zijn bij het realiseren van het uiteindelijke wetgevingstraject.

De Toezichtsraad is van mening dat snelheid van realisatie absoluut noodzakelijk is gelet op de grote belangen die gemoeid zijn met de ICT-projecten die getoetst worden en het beslag dat de transitie legt op de aanwezige toetsingscapaciteit. Een zo snel mogelijk in te stellen ICT-toetsingsautoriteit zal daarbij van groot belang zijn.

Deze rapportage is als volgt ingedeeld:

1. Transitie BIT naar adviescollege
2. Aantal af te ronden toetsen in 2020
3. Inzicht in projectportfolio
4. Doorlooptijd van toetsen
5. Nieuw type advies
6. Doorontwikkeling toetsingskader

1. Transitie BIT naar adviescollege

Ten behoeve van de transitie heeft de Toezichtsraad haar intensieve toezicht, zoals gecommuniceerd in de door u verzonden Kamerbrief (Kamerstuk 26643, nr. 546) op 26 juni 2018, en gememoreerd in onze voorgaande rapportages verder geïntensiveerd. De Toezichtsraad neemt daarbij kennis van de rapportages van de Transitie manager waardoor de Toezichtsraad:

- mede sturing geeft aan de richting van de transitie door de van belang zijnde voorstellen die vanuit het BIT worden verstuurd naar de Transitie manager vooraf te bespreken met het waarnemend hoofd;
- in voltalligheid dan wel via de voorzitter overleg heeft met het waarnemend hoofd over ingenomen standpunten c.q. voorstellen door de Transitie manager;
- overleg heeft over de voortgang van de transitie met de Transitie manager, de CIO Rijk en de DGOO.

De Toezichtsraad realiseert zich dat het hebben van voldoende draagvlak noodzakelijk is binnen de kaders van de besluitvorming met betrekking tot de omzetting van het bestaande dienstonderdeel BIT naar een onafhankelijk adviescollege met wettelijke grondslag. Maar het bevreedt de Toezichtsraad dat in deze transitie veel zaken ter discussie gesteld worden door departementale CIO's die in het eerdere instellingsbesluit ook al vastlagen. Daarnaast is veel discussie en afstemming tussen departementen nodig.

Nadat in maart gestart was met het omvormen van het dienstonderdeel BIT bleek het van toepassing verklaren van de Kaderwet voor adviescolleges op het beoogde adviescollege tot veel en langdurige discussies te leiden. Een zwaarwegend discussiepunt was of de advisering van het BIT ook beleidsaspecten raakt. De Toezichtsraad heeft uiteengezet dat automatisering en beleid een tweeenheid vormen en een negatief advies omtrent een ICT-project een moment van bezinning voor beleidsmedewerkers inhoudt waardoor direct dan wel indirect ook beleidsaspecten geraakt worden. Ten einde vertraging in het transitieproject naar het wetgevingstraject zoveel mogelijk te voorkomen is gekozen voor de tussenoplossing van een tijdelijk adviescollege waarmee de Toezichtsraad heeft ingestemd.

De Toezichtsraad onderschrijft uw visie dat het BIT c.q. beoogde adviescollege deel uitmaakt van het CIO-stelsel van de Rijksoverheid. De Toezichtsraad benadrukt de specifieke rol die het BIT c.q. beoogde adviescollege vervult binnen het CIO-stelsel, het is de vierde 'line of defence'. Nadat een toets binnen het project zelf heeft plaatsgevonden gevolgd door die van de CIO van het betreffende departement en de controle door de ADR volgt de toets door het BIT c.q. beoogde adviescollege. De Toezichtsraad realiseert zich dat een negatief

advies vanuit het BIT c.q. beoogde adviescollege dan een grote impact kan hebben op alle betrokkenen in het beoordeelde project. In de afgelopen jaren heeft het BIT dit regelmatig mogen ervaren. Het is dan ook te verwachten dat bij de inrichting van het beoogde adviescollege het niet eenvoudig is om voldoende draagvlak te krijgen binnen de verschillende gremia waar in het verleden bij toetsen betrokkenen zitting hebben. Alleen al een voorgestelde benaming waarin het woord 'autoriteit' voorkomt, zoals ook door u in uw Kamerbrief aan de Kamer is gehanteerd, levert vele discussies op.

2. Aantal af te ronden toetsen in 2020

In het eerste halfjaar 2020:

- zijn vijf adviezen uitgebracht;
- zijn per 30 juni 2020 zeven toetsen onderhanden;
- werden aanmeldingen voor BIT-toetsen geselecteerd op basis van risico bij de ministeries EZK, Financiën, SZW, IenW en BZK;
- heeft geen technische briefing plaatsgevonden;
- is een pilot gestart met een nieuw type toets op onderhoud;
- is een nieuw type advies gegeven op basis van de lerende werking.

Door onderstaande oorzaken dient rekening gehouden te worden met het afronden van twee toetsen minder in 2020 dan in 2018 en 2019, te weten afronding van 13 toetsen.

Zoals hiervoor uiteen is gezet bevindt het BIT zich in een transitieperiode van dienstonderdeel naar onafhankelijk adviescollege met wettelijke grondslag. Het tijdsbeslag dat door de transitie op de organisatie wordt gelegd heeft vooral betrekking op het deelnemen aan en ondersteunen van het kernteam van de Transitie manager en het overleggen met de Transitie manager. Daarnaast gaat veel tijd zitten in het doorontwikkelen van het toetskader en de uitbreiding van de beoogde lerende werking van het BIT. Ook is in deze periode begonnen met een pilot toets op onderhoud.

Tevens merkt het BIT de invloed van het Covid-19. Het thuiswerken van zowel functionarissen van het BIT als van de ministeries en vooral het op afstand uitvoeren van toetsen brengt nieuwe uitdagingen met zich mee.

Per 1 augustus kon een nieuwe toetsmanager in het BIT worden verwelkomd en begin november nog één. Na een inwerkperiode brengt dit het aantal vaste toetsmanagers op de beschikbare capaciteit.

3. Inzicht in projectportfolio

Niet alle projecten worden door de ministeries opgenomen in de jaarlijkse inventarisatie van de te verwachten projecten voor het BIT. Daarnaast valt het op dat met enige regelmaat projecten bij het BIT worden aangemeld die niet op het Rijks-ICT-dashboard staan. Deze projecten lopen in voorkomende gevallen al geruime tijd. Nadat daar op gewezen wordt, worden deze projecten soms alsnog opgenomen.

Ook valt het op dat verschillende uitvoeringsorganisaties geen ICT-projecten aanmelden bij het BIT noch op het Rijks-ICT-dashboard vaak met als reden dat

softwareontwikkeling en onderhoud/beheer organisatorisch wordt samengebracht (DevOps). Door de risico gerichte benadering bij het toetsen van projecten kan niet worden uitgesloten dat projecten “onder de radar” blijven die wel risico lopen. Gelet op het grote belang van de volledigheid van de informatie omtrent ICT projecten zal de Toezichtsraad met het waarnemend hoofd BIT en de CIO Rijk overleggen op welke wijze hierin tot verbetering gekomen kan worden.

4. Doorlooptijd van toetsen

Na aanmelding van een project treden procesmatige onvolkomenheden op, zoals het niet tijdig of volledig aanleveren van de gevraagde documentatie, waardoor BIT soms lang moet wachten om te kunnen starten of moet wachten gedurende een toets. Dit heeft een negatief effect op de doorlooptijd van toetsen. De Toezichtsraad zal in samenspraak met het BIT hier goed aandacht aan besteden bij de uitwerking van de werkwijze van het adviescollege. De doorlooptijd van toetsen is een blijvend aandachtspunt van het BIT en de Toezichtsraad.

5. Nieuw type advies

In situaties rondom noodvoorzieningen in verband met Covid-19 en waar behoefte was aan (beslisondersteunend) advies over te maken keuzes heeft BIT aangeboden beschikbaar te zijn om een bijdrage te leveren in de vorm van een adviserende, meedenkende rol. Het uitgebrachte nieuwe type advies was gerelateerd aan een acute hulpvraag gericht op het ondersteunen bij een traject dat VWS uitvoerde om te komen tot digitale oplossingen voor ondersteuning van Covid-19 contactonderzoek en de zelfdiagnose. Hoewel een dergelijk advies op gespannen voet kan komen te staan met de onafhankelijkheid van het BIT bij het toetsen in de toekomst is door de Toezichtsraad toch geadviseerd positief op deze hulpvraag te reageren. De Toezichtsraad is zeker niet tegen het reageren op een acute hulpvraag op terreinen waar het BIT ook adviseert. De Toezichtsraad heeft er echter op gewezen dat vooraf aan het ingaan op de gestelde hulpvraag het collisie risico met de vraagsteller gecommuniceerd moet worden. Het collisie risico ontstaat als na een gegeven advies door het BIT op basis van de selectiecriteria hetzelfde project getoetst moet worden door het BIT. Duidelijkheid omtrent dit risico is noodzakelijk gelet op de uitbreiding van de taken van het beoogde adviescollege gericht op de verdere ontwikkeling van het lerend vermogen van de Rijksoverheid gericht op de ICT.

6. Doorontwikkeling van het toetsingskader

Het BIT heeft zitting genomen in de Online Trust Coalitie (OTC) waarin ruim twintig organisaties afkomstig uit overheid, bedrijfsleven en wetenschap zitting hebben. De coalitie is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Partnering Trust¹. Daarnaast gaat het BIT deelnemen aan een project

¹ Partnering Trust is een publiek-private samenwerkingsprogramma dat wil bereiken dat afnemers van cloud en andere belanghebbenden op een laagdrempelige manier zekerheid kunnen verkrijgen over de betrouwbaarheid en veiligheid van cloud. De afgelopen jaren bracht Partnering Trust Europese samenwerking tot stand en ontwikkelde en implementeerde oplossingsrichtingen samen met aanbieders van clouddiensten en auditors. Het programma Partnering Trust is opgenomen in de Roadmap Veilige Hard- en Software van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Toezichtsraad BIT

Datum
28 augustus 2020

van de NOREA² voor het vaststellen van standaarden die gehanteerd gaan worden bij de controle van geautomatiseerde systemen. Hierdoor wordt bewerkstelligd dat het BIT c.q. het beoogde adviescollege haar toetskaders kan actualiseren en doorontwikkelen en zich mede baseert op best practices die hier uit voortkomen. De Toezichtsraad staat volledig achter dergelijke initiatieven die het CIO-stelsel uiteindelijk naar een hogere mate van volwassenheid kunnen brengen.

Met vriendelijke groet,
Namens de Toezichtsraad BIT

Prof. dr. J.P.J. (Hans) Verkruijsse RE RA
Voorzitter Toezichtsraad BIT

² NOREA is de beroepsorganisatie van IT-auditors in Nederland en beheert het register van gekwalificeerde IT –auditors (RE's). De organisatie heeft ca. 1700 leden en 300 aspirant-leden.